

APLINKOS APSAUGOS AGENTŪRA

Biudžetinė įstaiga, A. Juozapavičiaus g. 9, LT-09311 Vilnius, tel. 8 706 62 008, e.l.p. aaa@aaa.am.lt, http://gamta.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188784898

UAB „Infraplanas“
info@infraplanas.lt
K. Donelaičio g. 55-2,
LT-44245, Kaunas

2018-06- 19
į 2018-05-08

Nr. (30.1)-A4- 5803
Nr. S-2018-55

Kopija
Adresatams pagal sąrašą

SPRENDIMAS

DĖL VILKAVIŠKIO RAJONO GRAUŽINIŲ SMĖLIO IR ŽVYRO TELKINIO IŠTEKLIŲ NAUDOJIMO GALIMYBIŲ

1. Planuojamos ūkinės veiklos užsakovas – VĮ „Kelių priežiūra“, Gamyklų g. 12, Marijampolė, LT-68108, tel. 8 343 97070, el. p. marijampole@keliaprieziura.lt.

2. Poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjas – UAB „Infraplanas“, K. Donelaičio g. 55-2, LT-44245, Vilnius, tel. 8 37 40 75 48, faks. 8 37 40 75 49, el. p. info@infraplanas.lt.

3. Planuojamos ūkinės veiklos (toliau – PŪV) pavadinimas – Vilkaviškio rajono Graužinių smėlio ir žvyro telkinio išteklių naudojimas.

PŪV patenka į planuojamos ūkinės veiklos, kuriai turi būti atliekama atranka dėl poveikio aplinkai privalomo vertinimo, rūšių sąrašą pagal LR Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymą [4] 2.4 punktą „Kitų naudingųjų iškasenų gavyba (kai kasybos plotas – mažiau kaip 25 ha, bet daugiau nei 0,5 ha)“. 2017 metais UAB „Kelprojektas“ Aplinkos apsaugos agentūrai pateikė Vilkaviškio rajono Graužinių smėlio ir žvyro karjero telkinio išteklių naudojimo informaciją atrankai dėl poveikio aplinkai vertinimo atlikti. Aplinkos apsaugos agentūros rašte 2017-05-08 Nr. (28.4)-A4-4852 nurodyta, kad planuojamai veiklai poveikio aplinkai vertinimas privalomas.

4. Planuojamos ūkinės veiklos vieta

Marijampolės apskritis, Vilkaviškio rajonas, Gražiškių seniūnija, Graužinių kaimas. Graužinių kaimo teritorijoje ji numatoma vykdyti 2 naudingųjų išteklių teritorijoms priskirtuose žemės sklypuose (kad. Nr. 3920/0005:71, 3920/0005:7).

5. Planuojamos ūkinės veiklos (toliau - PŪV) aprašymas

PŪV bus vykdoma 15,15 ha plote, žemės sklypų ribose. Į telkinio naudingąjį sluoksnį patenka gruntas, kuris atitinka LST 1331:2015 lt („Automobilių kelių gruntai. Klasifikacija“) standartą ir yra tinkamas automobilių kelių pagrindų, sankasų įrengimui ir kitoms kelių statybos reikmėms.

Įgyvendinant PŪV nustatytas bendras išteklių kiekis telkinyje yra 10,57 ha ir šiame plote iš viso bus iškasta apie 800,0 tūkst. m³ smėlio ir žvyro išteklių, t.y. apie 18,0 tūkst. m³ per metus. Gavybos darbai truks apie 45 metus.

Kapitaliniai karjero įrengimo darbai telkinyje bus vykdomi pietvakarinėje karjero dalyje, kuomet bus atidengiami nauji kasybos plotai ir toliau bus eksploatuojama žaliava nuo jau esamo karjero su esamais karjero įrenginiais naudojant krautuvą, ekskavatorių, buldozerį ir sunkvežimį.

Darbus karjere numatoma vykdyti šiltuoju metų laiku (viso 170 darbo dienų per metus), 5 dienas per savaitę viena pamaina, kurios trukmė 8 val., darbo laikas nuo 8 iki 17 val. Žaliava karjere bus perdirbama stacionariais įrenginiais, kurie veikia nuo karjero įrengimo pradžios – 1993 m.

Tęsiant gavybos darbus Grauzinių smėlio ir žvyro telkinyje gavybos darbų frontui pasiekus neeksploatuotą telkinio dalį bus atliekami karjero nuodangos darbai. Beveik aplink visą karjerą supiltos augalinio sluoksnio ir mineralinės dangos sąvartos. Telkinys bus rekultivuojamas nulėkštinant karjero šlaitus, dalis karjero bus apsodinama mišku ir paliekamas smėlingas paviršius, kaip tinkama terpė smėlinių auslindų buveinėms susidaryti.

Rekultivacija bus vykdoma pagal Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos ministerijos 1996 m. lapkričio 15 d. įsakymo Nr. 166 „Dėl pažeistų žemių, iškasus naudingąsias iškasenas rekultivavimo metodikos patvirtinimo“ (Žin., 1996, Nr. 115-2680) reikalavimus.

Informacija apie PŪV gretimybes

PŪV artimiausios gyvenamos teritorijos yra už 580 m į rytus esantis Grauzinių kaimas (2011 metų gyventojų surašymo duomenimis jame gyveno 10 gyventojų), už 0,8 km į šiaurės vakarus esantis Vygrelių kaimas (2011 metų gyventojų surašymo duomenimis jame gyveno 34 gyventojų), už 6,4 km į šiaurės vakarus esantis Gražiškių miestelis (2011 metų gyventojų surašymo duomenimis jame gyveno 349 gyventojai).

Nuo PŪV 100 metrų atstumu nėra nei vieno gyvenamosios paskirties pastato, 500 m spinduliu aptinkami 6 gyvenamosios paskirties pastatai, kuriuose apytiksliai gyvena 18 gyventojų, 1000 m atstumu fiksuojamas viso 21 gyvenamosios paskirties pastatas, kuriuose apytiksliai gyvena 63 gyventojai.

Telkinio šiaurinėje ir šiaurės rytinėje dalyje praeina rajoninis kelias Nr. 5117 Gražiškiai – Vygreliai – Beržynai. Žaliavos transportavimui bus naudojamas esamas karjero kelias, kuris įsijungia į anksčiau minėta rajoninį kelią. Artimiausia gyvenamoji teritorija Grauzinių kaimas. Taip pat palei rajoninį kelią praeina ir elektros tinklų apsaugos zona.

Nuo PŪV teritorijos 500 m atstumu nutolę Vygrio ir Beržinio ežerai, priskirti „NATURA 2000“ teritorijai.

Informacija apie vietos alternatyvas

PAV ataskaitoje išskiriamos dvi galimos alternatyvos:

- „0 alternatyva“. Analizuojama esama situacija (nieko nedarymo variantas).
- „Projekto alternatyva“. Analizuojama užsakovo siūloma alternatyva, su rekultivacijos planu

Taip vadinama „nulinė“ alternatyva yra, kai žvyro ir smėlio gavyba Grauzinių žvyro ir smėlio telkinyje nevykdoma. Tokiu atveju tikėtina, kad: - esamas eksploatuojamas karjeras estetiniu požiūriu taptų nepatrauklus, su įvairiais nelygumais, karjero teritorijoje paliktomis kalvomis, iškastose žemumose galimai pradėtų kauptis vanduo, socialiniu požiūriu būtų netenkama 3-5 darbo vietų. Nieko nedarymo 0 alternatyva būtų pavojinga daugelio gamtos komponentų atžvilgiu. Visų pirma pasireikštų ypač aktyvi dirvos erozija atidengtose eksploatacijos metu atvirose vietose. Ilgainiui imtų slinkti sustumdyti karjero šlaitai, pradėtų vykti šlaitų erozija, atsirastų natūralios vandens nuoplovos, kurios paskatintų mikroelementų išsiplovimą į gilesnius dirvožemio sluoksnius, ne tik karjero eksploatavimo metu atidengtose teritorijose, bet ir karjero šonuose sustumdytam derlingo dirvožemio sluoksniui. Karjero neeksploatavimo alternatyva būtų pražūtinga telkinyje aptinkamai smėlinei auslindai (*Labidura riparia*), kadangi ilgainiui karjero teritorija apaugtų savaiminiais želdiniais kas yra visiškai nepalanki terpė šiems saugomiems organizmams. Miško atžvilgiu nieko nedarymo alternatyva taip pat būtų žalinga šiai ekosistemos, kadangi teritorija užaugtų sumedėjusia mažos rūšinės įvairovės augmenija, kas neužtikrina tvarios ekosistemos būklės.

Projekto įgyvendinimo alternatyva ir planuojamas rekultivacijos planas laikantis PAV ataskaitoje pateiktą aplinkosauginių priemonių priešingai nei nieko nedarymo alternatyva turės tik teigiamą poveikį vietovės kraštovaizdžiui, socialinei aplinkai ir gamtinei aplinkai.

Informacija apie PŪV technologinius procesus

Grauzinių smėlio ir žvyro karjeras eksploatuojamas nuo 1993 m. Per visą karjero gyvavimo laikotarpį, šiaurinė telkinio dalis buvo išeksploatuota ir rekultivuota, apsodinant medžiais. Toliau bus tęsiama karjero eksploatacija detaliam išžvalgytų išteklių apskaičiavimo kontūre, padidinant kasybos sklypo plotą ir vykdant gavybos darbus esamame karjere į gylį. Taip pat viso karjero egzistavimo laikotarpiu buvo vykdomi žaliavos perdirbimo darbai, tie pat darbai bus vykdomi ir po projekto įgyvendinimo. Planuojami naudoti Grauzinių smėlio ir žvyro telkinio išteklių bus pradėti eksploatuoti

parengus telkinio naudojimo projekto papildymą. Planuojamas metinis žaliavos poreikis – apie 18,0 tūkst. m³. Esant tokiam eksploatacijos tempui, gavybos darbai telkinyje, preliminariai įvertinus susidarysiančius telkinio išteklių nuostolius šlaituose ir kituose telkinio plotuose, truks apie 45 metus, nuo 2018 iki 2063 m.

PŪV bus vykdoma 15,15 ha plote, žemės sklypų ribose. Telkinio naudingąjį sluoksnį sudaro gruntas, kuris atitinka LST 1331:2015 lt („Automobilių kelių gruntai. Klasifikacija“) standartą ir yra tinkamas automobilių kelių pagrindų, sankasų įrengimui ir kitoms kelių statybos reikmėms. Išteklių apskaičiavimo kontūras praveistas atsižvelgiant į 1984-2001 m. ir 2016 m. detalios išžvalgytus išteklių apskaičiavimo kontūrus.

Graužinių smėlio ir žvyro telkinyje pagal 2017 m. kovo 9 d. Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus įsakymą Nr. 1-54 „Dėl Vilkaviškio rajono Graužinių telkinio smėlio ir žvyro išteklių aprobavimo ir įrašymo Žemės gelmių registro Žemės gelmių išteklių dalyje“) 6,54 ha plote buvo aprobuota 643,0 tūkst. m³ detalios išžvalgytų spėjamai vertingų (IK 331) smėlio ir 3,82 ha plote 55,0 tūkst. m³ žvyro išteklių. Dalis išteklių yra dar neišekspluotuoti tačiau taip pat aprobuoti 1984-12-12 posėdyje protokolu Nr. 21 (330) bei 2001 m. detalios išžvalgytų išteklių apskaičiavimo kontūre, ištekliams aprobuoti Valstybinės naudingųjų iškasenų išteklių komisijos 2001-01-30 posėdyje protokolu Nr. 1 (127). Šiai dienai nustatytas bendras išteklių kiekis telkinyje – 10,57 ha plote 949,0 tūkst. m³ iš kurių 643,0 tūkst. m³ smėlio ir 306,0 tūkst. m³ žvyro išteklių.

Kapitaliniai karjero įrengimo darbai telkinyje bus vykdomi pietvakarinėje karjero dalyje, kuomet bus atidengiami nauji kasybos plotai ir toliau bus eksploatuojama žaliava nuo jau esamo karjero su esamais karjero įrenginiais. Naudingojo sluoksnio gavybos darbus tikslinga vykdyti penkiomis pakopomis, atskirai kasant sausą ir apvandenintą, bei žvyro ir smėlio naudingąjį sluoksnį. Naudojant krautuvą, ekskavatorių, buldozerį ir sunkvežimį.

PŪV įgyvendinimo metu bus tęsiama eksploatacija Graužinių smėlio ir žvyro telkinyje, telkinio teritorijoje reljefo aukštis vidutiniškai pažemės apie 12,0 m.

Karjero šiaurės vakarinėje dalyje, prie įvažiavimo-išvažiavimo kelio bus vykdomi žaliavos perdirbimo darbai – išgautos žaliavos sijojimas ir trupinimas stacionariais žaliavos sijojimo ir trupinimo įrenginiais SMD-108 ir SM-741. Perdirbimo darbai bus vykdomi tik periodiškai, kuomet atsiras perdirbtos žaliavos poreikis objektuose.

Pagal telkinio hidrogeologines sąlygas išekspluotavus telkinį naudingojo sluoksnio pade lokaliai susidarys nedideli vandens telkiniai, tačiau atliekant išekspluotauto ploto dugno lyginimo darbus jie bus užlyginti. Išekspluotauto karjero dugnas bus išlygintas, išoriniai šlaitai nulėkštinti, vietose, kur planuojamas miškas, paskleistas dirvožemio sluoksnis ir pasodinti medžiai.

Darbus karjere numatoma vykdyti šiltuoju metų laiku (viso 170 darbo dienų per metus), 5 dienas per savaitę viena pamaina, kurios trukmė 8 val., darbo laikas nuo 8 iki 17 val. Žaliava karjere bus perdirbama stacionariais įrenginiais, kurie veikia nuo karjero įrengimo pradžios – 1993 m. Karjere dirbsiantys mechanizmai bus varomi dyzeliniu kuru, kuris, esant reikalui, bus atvežamas į karjero teritoriją specialiu transportu ir supilamas į mechanizmus. Dyzelinio kuro atsargos karjero teritorijoje nebus saugomos. Karjere numatomi naudoti mechanizmai: buldozeris T-130 (132 kW) dirbs apie 50 val. per metus ir sunaudos apie 0,4 t dyzelinio kuro, buldozeris DZ-42 (70 kW) dirbs apie 30 val. per metus ir sunaudos apie 0,1 t dyzelinio kuro, ratinis ekskavatorius Daewoo Solar 140 (95 kW) dirbs apie 100 val. per metus ir sunaudos apie 0,5 t dyzelinio kuro, ratinis ekskavatorius Daewoo Doosan 210 W (121 kW) dirbs apie 150 val. per metus ir sunaudos apie 0,9 t dyzelinio kuro, krautuvai-ekskavatorius Komatsu WB97S (84 kW) dirbs apie 100 val. per metus ir sunaudos apie 0,6 t dyzelinio kuro, krautuvai AMKODOR TO-28A (109 kW) dirbs apie 150 val. per metus ir sunaudos apie 0,8 t dyzelinio kuro, sunkvežimis Iveco AD 190T31 (10 t) nuvažiuodamas sąlyginai 1 km atstumą sunaudos apie 0,5 t dyzelinio kuro.

Tęsiant gavybos darbus Graužinių smėlio ir žvyro telkinyje gavybos darbų frontui pasiekus neekspluototą telkinio dalį bus atliekami karjero nuodangos nuėmimo/atidengimo darbai. Beveik aplink visą karjerą supiltos augalinio sluoksnio ir mineralinės dangos sąvartos. Dirvožemis galės būti panaudojamas kituose objektuose, prieš tai suderinus dirvožemio panaudojimo galimybes konkrečiuose objektuose su Marijampolės regiono aplinkos apsaugos departamento Vilkaviškio rajono agentūra. Pagal saugomų rūšių informacinės sistemos duomenis, dėl 2002 m. aptiktos smėlinės auslindos (*Labidura riparia*) buveinės, telkinys bus rekultivuojamas nulėkštinant karjero šlaitus, dalis

karjero bus apsodinama mišku ir paliekama smėlinga zona kaip tinkama terpė smėlinių auslindų buveinėms susidaryti.

Rekultivacija bus vykdoma pagal Lietuvos Respublikos Aplinkos apsaugos ministerijos 1996 m. lapkričio 15 d. įsakymo Nr. 166 „Dėl pažeistų žemių, iškasus naudingąsias iškasenas rekultivavimo metodikos patvirtinimo“ (Žin., 1996, Nr. 115-2680) reikalavimus.

Informacija apie PŪV poveikį aplinkos orui

Į aplinkos orą teršalai pateks iš šių aplinkos oro taršos šaltinių (kasimo ir krovos darbai, mechanizmai su vidaus degimo varikliais, automobilių transportas), stacionarių taršos šaltinių praplečiamame plote nebus. Karjere dirbančios technikos/mechanizmų su vidaus degimo varikliais išskiriamų teršalų kiekiai apskaičiuoti vadovaujantis „Teršiančių medžiagų, išmetamų į atmosferą iš mašinų su vidaus degimo varikliais, vertinimo metodika“ (Žin. 1998, Nr. 66-1926).

Iš automobilių transporto išsiskiriančių teršalų kiekiai priklausys nuo planuojamos ūkinės veiklos generuojamo (pritraukiamo) automobilių eismo intensyvumo į įmonės teritoriją ir automobilių darbo pačioje teritorijoje. Pagal užsakovo pateiktus duomenis, įmonės teritorijoje sunkusis transportas perveš žaliavą iš kasimo vietos į sijojimo vietą. Po sijojimo, automobiliais žaliava bus išvežama. Iš viso transportavimo reikmėms darbo dienos metu bus naudojama iki 18-os sunkvežimių, vidutinė vieno sunkvežimio rida nagrinėjamoje teritorijoje sudarys apie 1,2 km.

Taip pat į nagrinėjamą teritoriją lengvaisiais automobiliais kasdien atvyks ir iš jos išvyks darbuotojai. Skaičiavimuose priimtas lengvųjų automobilių skaičius- 6 vienetai, rida- apie 0,45 km. Visos transporto priemonės įmonės teritorijoje manevruos vidutiniu 5 km/val. greičiu.

Poveikis orui (oro kokybei) įvertintas atliekant teršalų koncentracijos ore matematinį modeliavimą programa „ISC - AERMOD-View“ (toliau- AERMOD). AERMOD programa yra skirta pramoninių ir kitų tipų šaltinių (kelių, geležinkelių) ar jų kompleksų išmetamų teršalų sklaidai aplinkoje skaičiuoti. Vadovaujantis Aplinkos apsaugos agentūros direktoriaus 2008 m. gruodžio 9 d. Nr. AV – 200 įsakymu „Dėl ūkinės veiklos poveikiui aplinkos orui vertinti teršalų sklaidos skaičiavimo modelių pasirinkimo rekomendacijų patvirtinimo“ LR Aplinkos ministerija AERMOD įvardina kaip vieną iš modelių, kurie gali būti naudojami atliekant strateginį bei išsamų poveikio aplinkai bei sveikatos vertinimus.

Atlikto aplinkos oro taršos modeliavimo duomenimis be foninės taršos, vertinant ribinės vertės (toliau – RV) dalimi, LOJ (0,5 val.) sieks 0,0049, CO (8 val.) - 0,0055, NO₂ (1 val.) – 0,0496, NO₂ (metų) – 0,0496, KD₁₀-(paros) -0,0675, KD₁₀-(metų) -0,1024, KD_{2,5}-(metų) -0,0819, SO₂ (valandos)- 0,0028, SO₂ (paros) - 0,0022 RV dalies.

Atlikto aplinkos oro taršos modeliavimo duomenimis su fonine tarša, vertinant RV dalimi, LOJ (0,5 val.) sieks 0,0245, CO (8 val.) - 0,0701, NO₂ (1 val.) – 0,1075, NO₂ (metų) – 0,2875, KD₁₀-(paros) -0,3774, KD₁₀-(metų) -0,2819, KD_{2,5}-(metų) -0,0037, SO₂ (valandos)- 0,0046, SO₂ (paros) - 0,0045 RV dalies.

Didžiausią poveikį PŪV turės taršai kietosiomis dalelėmis, tačiau teršalų koncentracijų aplinkos ore leistinos vertės nebus viršijamos.

Informacija apie PŪV poveikį vandeniui

PŪV nepatenka į vandens telkinių apsaugos zonų ir juostų ribas atsižvelgiant į tai, veikla nepažeidžia paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų apsaugos reglamentų, patvirtintų aplinkos ministro 2001 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. 540 su pakeitimais.

Atsižvelgiant į Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos (toliau – VSTT) 2017-12-07 raštu Nr. (4)-V3-1751(7.20) pateiktus pasiūlymus išnagrinėti hidraulinius ryšius tarp Graužinių karjero ir Vygrio bei Beržinio ežerų, ekspertinio vertinimo metodu buvo išanalizuotas gruntas, kuris talpina vandensparą ir teritorijos reljefas. Didžiausias išžvalgytų išteklių gylis yra 223,7 m altitudėje, Vygrio ežero altitudė yra 219 m pagal jūros lygį, tai reiškia, kad ežeras Vygris yra žemesnėje altitudėje negu išvalgytų išteklių gylis karjere, o pagal 2016 m. vykdytus geologinius tyrimus buvo nustatyta, kad karjero dugno vandensparą sudaro moreninis priemolis, kuris ir yra karjero dirvodarinė uoliena. Moreninis priemolis pasižymi mažu laidumu vandeniui. Vertinant aukščiau išvardintus argumentus, kad artimiausias Vygrio ežeras yra žemesnėje altitudėje negu išvalgytas išteklių gylis analizuojamame karjere ir tai, kad karjero dirvodarinė uoliena yra ypač nelaidi vandeniui galima teigti, kad jokie hidrauliniai ryšiai tarp šių objektų neegzistuoja.

Planuojama veikla nebus vykdoma pakrančių apsaugos juostoje ir vandens telkinių apsaugos zonoje (nuo plečiamų karjerų nėra nustatomos vandens telkinių apsaugos zonos ir juostos, kuriose būtų ribojama naudingųjų iškasenų gavyba).

Analizuojamoje karjero teritorijoje gruntinis vanduo maitinamas atmosferiniais krituliais, todėl jo lygis telkinyje kinta priklausomai nuo sezono. Pagal telkinio hidrogeologines sąlygas išekspluotavus telkinį naudingą sluoksnio padė lokaliai susidarys nedideli vandens telkiniai, tačiau vanduo iš karjero nebus dirbtinai siurbiamas ar kitaip šalinamas. Atliekant išekspluotauto dugno ploto lyginimo darbus laikini vandens telkiniai karjero asloje bus užlyginti ir teritorija rekultivuojama. Atsižvelgiant į tai, kad hidrauliniai ryšiai tarp karjero ir aplinkinių atvirų vandens telkinių nenustatyti dėl esamų specifinių dirvodarinio grunto savybių (dirvodarinė uoliena sudaryta iš moreninio priemolio – kuris yra mažai laidus vandeniui), kasybos darbai paviršinių ir gruntinių vandenų hidrologiniam, hidrogeologiniam režimui įtakos neturės.

Bendra metinė vandens prietaka (balansas) į arti paviršiaus esančius gruntinius vandenis bus visada teigiama, nes Lietuva yra drėgmės pertekliaus zonoje, kur iškrenta daugiau kritulių nei išgaruoja. Dėl karjero veiklos padidės tik garavimo nuostoliai, tačiau kaip minėta metinis balansas visada bus teigiamas. Karjere vykdoma veikla neturės jokios tiesioginės įtakos aplinkinių vandens telkinių, upių ir artimiausių sodybų šulinių vandens kokybei.

Karjero eksploatavimo metu darbuotojų buitinėse patalpose susidarys buitinės nuotekos. Karjere bus naudojamas uždaro tipo rezervuaras buitinių nuotekų kaupimui ir biotualetas. Nuotekos bus išvežamos nuotekas tvarkančios įmonės pagal nustatytą grafiką.

Siekiant išvengti gruntinio vandens teršimo, darbų metu iš karjere dirbančių mechanizmų yra rekomenduojama: technikos saugojimo aikštelėje laikyti specialius konteinerius tepalų surinkimui. Avarinio išsiliejimo metu į aplinką patekę teršalai turi būti operatyviai iškasami pašalinant užterštą smėlio ir/ar žvyro zoną ir užkertant kelią tolimesniam teršalų išsiplovimui. Surinktas užterštas smėlis ir/ar žvyras turi būti sandėliuojamas specialiuose konteineriuose ir vėliau perduodamas pavojingų atliekų tvarkytojams.

Informacija apie PŪV poveikį dirvožemiui, žemės gelmėms

Patį naudingųjų iškasenų gavyba atviru būdu turi neišvengiamą poveikį žemės paviršiui. Kitaip tokios kategorijos iškasenų kaip žvyras, smėlis ir kt. nebūtų įmanoma išgauti ir panaudoti visuomenės reikmėms. Žaliava (naudingoji iškasena) iš telkinio bus išvežta ir pagrinde panaudota kelių tiesimui ir tvarkymui. Iškasus naudingąjį klotą, karjero šlaitai bus nulėkštinti. Nuodangos darbų metu nuimtas dirvožemis sandėliuojamas karjero pakraščiuose, o vėliau bus panaudotas karjero rekultivavimui.

Vertinant karjero teritorijoje esantį ir erozijai ypač neatsparų dirvožemio tipą - pasotintieji balkšvažemiai galima numatyti, kad dėl karjero rekultivacijos galimos dirvožemio nuogriuvos ar sufozija karjero šlaituose, taip pat bus suardomos karjero teritorijoje esančios nuogulos, tačiau grunto užmirkimas nėra prognozuojamas, kadangi kasybos metu atsiradusios atviro vandens telkšojimo vietos nedelsiant bus užlyginamos. Siekiant visus šiuos galimus neigiamus poveikius sumažinti, panaikinti ar kompensuoti, žemiau esančiame skyriuje yra pateikiamos rekomendacijos.

Informacija apie PŪV poveikį biologinei įvairovei ir saugomoms teritorijoms

Nacionalinės ir europinės svarbos saugomų teritorijų ribos nuo PŪV ribų yra nutolusios didesniu kaip 570 metrų atstumu. Tai Vygris ir Beržinis – „Natura 2000“ buveinių apsaugai svarbi teritorijos, nuo PŪV nutolusios ~570 m atstumu šiaurės vakarų kryptimi. Nacionalinės svarbos saugomos teritorijos – Grybingirio gamtinis rezervatas, Stirniškių geomorfologinis draustinis, Vištyčio regioninis parkas - nutolę didesniu kaip 3,5 km atstumu vakarų kryptimi. Vartelių liepa - botaninis gamtos paveldo objektas, nuo PŪV nutolęs ~2,7 km atstumu pietryčių kryptimi. Buvo nustatyta, kad hidraulinių ryšių tarp eksploatuojamo karjero ir šių saugomų objektų nėra, dėl karjero asloje esančios dirvodarinės morenos, kuri yra ypač nelaidi vandeniui. Analizuojamas objektas ir saugomos teritorijos neturi jokių tarpusavio ryšių, todėl objekto eksploatavimas reikšmingos neigiamos įtakos saugomoms teritorijoms neturės.

Dalis žemės sklypo ribų persidengia su ūkiniais ir ekosistemų apsauginiais priešeroziniais miškais, tačiau tolimesnis karjero eksploatavimas nereikalauja papildomų didelių kirtimų ar žemės miško paskirties keitimo, todėl joks reikšmingas neigiamas poveikis miškui nėra prognozuojamas.

Karjeras bus rekultivuojamas nulėkštinant šlaitus iki 25 laipsnių kampo, bei teritoriją apželdinant mišku, todėl po rekultivacijos karjero sklypo ribose esantys miškai susijungs į vientisą gana įvairios rūšinės sudėties mišką, kuris sukurs puikias sąlygas biologinei įvairovei gausėti.

Įvertinant visus esamus faktorius nustatyta, kad tolimesnė karjero eksploatacija galimos neigiamos įtakos biologinei įvairovei nesukels, kadangi tiek gyvūnai tiek augalai ilgainiui yra adaptavęsi prie esamos aplinkos ir gyvuoja sau įprastu režimu. Kai kurios gyvūnų rūšys panaudoja karjerą kaip saugią gyvenamąją aplinką, kaip tai daro stirnos, lapės, kiškiai žiemos metu ir smėlinės auslindos viso sezono metu.

Po objekto rekultivacijos, numatomas biologinės įvairovės pagausėjimas, esminiai pokyčiai galimi augalų karalystėje, kadangi dalis rekultivuoto ploto bus miškas pereinantis į smėlėtą atvirą šlaitą. Tokios sukurtos sąlygos ypač dėkingos gyvajai gamtai ir sukurs sąlygas susidaryti trims skirtingoms augalų bendrijoms: miško, miško pakraščio ir atvirų vietų augmenijai. Ekosistemose pastebimas reiškinys, kad gausėjant augmenijos įvairovei proporcingai gausėja ir kitų organizmų įvairovė, todėl po karjero išeksplotavimo atliekamą karjero rekultivaciją galima vertinti tik teigiamai.

Kiek detaliau įvertinta karjero teritorijoje aptinkama saugoma rūšis – smėlinė auslinda (*Labidura riparia*), jos apsaugos statusas yra 4(I) – nenustatytas dėl monitoringo trūkumo, didžioji dalis radaviečių yra Kuršių Nerijoje, todėl Vilkaviškio rajone aptinkamas toks gyvūnas yra didelė gamtinė vertybė. Lietuvoje ši rūšis aptinkama smėlėtose pakrantėse, kopose, paupių smėlynuose.

Kaip didžiausios grėsmės šiai rūšiai nurodomos: buveinių užaugimas krūmais, žolynais, karjerų želdinimas. Bioįvairovės nykimui didžiausią įtaką daro rūšių buveinių nykimas, pagrindinė priežastis – žemės ūkio veikla, taip pat aplinkos užterštumas, invazinių rūšių plitimas, klimato kaita ir kt.

Karjero kasybos darbus atliekant tinkamai, sunaikinti šios rūšies yra praktiškai neįmanoma, įvertinant ir tai, kad pats jos atsiradimo faktas yra fiksuotas aktyviai eksploatuojant karjerą. Karjero kasybos procesas retu atveju yra mirtinas pačiam gyvam individui, kadangi perkasinėjat ar stumdant smėlį šie gana judrūs vabzdžiai spėja pasišalinti iš pavojingų zonų arba yra didesniame gylėje negu galėtų būti mirtinai sužalojami. Vasaros metu perkasinėjant naujas teritorijas galimas negrįžtamas poveikis saugomoms kiaušinių dėtimis, ko pasekoje gali stipriai sumažėti šios rūšies individų populiacija, siekiant to išvengti yra pateikiamos apsaugos priemonės nurodytos šio Sprendimo 6 punkte.

Išeksplotavus karjerą smėlinei auslindai galimai iškils ženkliai didesnė išnykimo grėsmė negu karjero eksploatavimo metu, kadangi galimas teritorijos užaugimas žoline ar sumedėjusia augmenija, kas sukuria visiškai netinkamas sąlygas šiai rūšiai. Šio Sprendimo 6 punkte yra pateikiamos rekomendacijos dėl karjero rekultivacijos, jų įgyvendinimas leistų visiškai išsaugoti ar pagausinti šią retą smėlinės auslindos (*Labidura riparia*) rūšį bei sukurti puikią ekosistemą kitoms retoms ir saugotinioms rūšims.

Kitos saugomos rūšys nuo PŪV teritorijos ribos aptinkamos didesniu nei 0,6 km atstumu, todėl aptiktoms augalų, gyvūnų ir paukščių radavietėms PŪV jokios neigiamos įtakos neturės.

Informacija apie PŪV poveikį kultūros paveldui

Remiantis Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos „Kultūros vertybių registro“ informacinės sistemos duomenimis PŪV plote kultūros paveldo vertybių nėra.

Informacija apie PŪV poveikį kraštovaizdžiui

Moreninės aukštumos yra vidutinio retumo kraštovaizdžio tipas – užima 16,7 % Lietuvos teritorijos, o Vakarų Jotvingių (Sūduvių) agrarinis kalvynas – 1,06 %. PŪV poveikis bendro šios struktūros ploto atžvilgiu bus mažas (tiesiogiai bus pažeista 0,02% visos struktūros, vizualiai (priskaičiuojant net ir menką poveikį) – 5,6% visos Jotvingių kalvyno teritorijos.

Išplėtus kasybos plotą, nukasus ribojančius pylimus, pažeminius ir nulėkštinius karjerą ribojančius šlaitus susidarys 16-17 ha ploto neigiama reljefo forma, savo tūriu ir forma neišryškėjanti bendrame gana stačių šlaitų didelių kalvų ir plačių slėnių kontekste. Gavybos pasekoje atsirandančios dirbtinės neigiamos reljefo formos rekultivacijos metu gali būti suformuotos taip, kad daugiau ar mažiau atitiktų gretimybėse esančių natūralių neigiamų formų pavidalus (formas, šlaitus), todėl numatoma, kad saugomam šalies vizualinio estetinio potencialo arealui – Vištyčio-Kalvarijos kalvynui, kuriam būdingas stipriai stambiai kalvotas bei gilių slėnių kraštovaizdis, – neigiamas poveikis bus vidutinis ir lokalus.

Planiruojant naujus paviršius turi būti užtikrinamas palapsnis žemėjimas pietvakarių – pietų kryptimi, atkartojant didžiojo kalvų masyvo bendrųjų nuolydžių kryptis ir nepaliekant teritorijos dubenio pavidalu (pernelyg stačiais šlaitais, lyginant su aplinka). Išlyginto karjero šlaitų polinkis neturi viršyti 15°, tik sklypo rytinėje dalyje, kur numatoma palikti neapželdintą plotą, siekiant sukurti smėlinių auslindų populiacijai tinkamą buveinę – 25°.

Ekologinis PŪV poveikis kraštovaizdžiui yra didelis (pilnai degraduojama ekologinė struktūra sklype), tačiau išliks lokalus. Įvertinant geologinių tyrimų duomenis, numatomos sukurti dirbtinės reljefo formos pade slūgso mažai laidžios frakcijos, todėl ryšiai su aplinkinėmis ekosistemomis nėra stiprūs.

Ekologinis poveikis kraštovaizdžiui bus kontroliuojamas ir neperžengs kritinių ribų, neskatins aplinkinių sklypų pokyčių (erozijos, hidrologinio režimo pokyčių), bus išsaugota natūrali staus pietvakarinio šlaito, kur auga priešerozinis miškas, briauna ir pats šlaitas (neužpilama gruntu, nelėkštinama, nešalinami medžiai nei krūmai), o išekspluatuotos dubumos paviršius bus aukščiau nei Prūdų upelio vandens paviršiaus altitudė. Taip vykdant PŪV bus užtikrinama vietinės gamtinio karkaso elemento – Prūdų upelio slėnio migracinio koridoriaus apsauga. Didžiausias išžvalgytų išteklių gylis yra 223,7 m altitudėje, o Prūdų upelio altitudė siekia 212 m altitudę, todėl joks neigiamas poveikis Prūdų upelio hidrologiniam režimui nėra prognozuojamas.

Siekiant pagerinti ekologinę situaciją, turi būti siekiama gavybą ir rekultivaciją vykdyti etapais: išekspluotavus tam tikrą plotą, jį pradėti rekultivuoti.

Apželdinant išekspluototą karjerą siūloma naudoti įvairių rūšių (ne vien pušies) sodmenis. Atliekant karjero rekultivaciją, numatytus rekultivuoti karjero plotus rekomenduojama apželdinti sumedėjusia augmenija, kurios rūšinė įvairovė būtų kuo artimesnė aplinkinėms teritorijoms, vengiant greitai savaimė plintančių medžių rūšių tokių kaip drebulė (*Populus tremula*), karpotasis beržas (*Betula pendula*) ir gluosninių (*Salix*) augalų šeimos atstovų. Sodinamų medžių rūšinę įvairovę turėtų sudaryti: paprastasis klevas (*Acer platanoides*), paprastoji pušis (*Pinus sylvestris*), paprastoji eglė (*Picea abies*), mažalapė liepa (*Tilia cordata*) ir/ar paprastasis ažuolas (*Quercus robur*).

Vizualinis poveikis PŪV vykdymo metu daugiau ar pasireišk apytikriai 400 ha teritorijoje, tačiau, atsižvelgiant į tai, kad tai nėra saugoma teritorija, ji nebus matoma nuo valstybinės reikšmės kelių, saugomų gamtos ar kultūros teritorijų, aukščiausių Vilkaviškio rajono vietų, reikšmingų kitų apžvalgos taškų, čia mažas gyventojų ir lankytojų skaičius, pasienio teritorija, poveikis vertintinas kaip vidutinis.

Numatant nacionalines kraštovaizdžio tvarkymo reglamentavimo kryptis, nacionalinio Kraštovaizdžio plano Reglamentavimo krypties brėžiniu teritorijai numatoma B tipo – ypatingą konservacinę ir rekreacinę vertę turinčių teritorijų tvarų naudojimą ir vertybių išsaugojimą užtikrinančių tvarkymo reglamentų formavimo strategija, reikalaujanti integruoti konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo prioritetus.

Informacija apie PŪV poveikį visuomenės sveikatai

Analizuojama ūkinė veikla – Grauzinių sėlio ir žvyro telkinio eksploatavimas, labiausiai gali paveikti artimiausioje gretimybėje esančias padidintos rizikos grupes – vaikus, sveikatos sutrikimų turinčius asmenis, gyventojus, kurių amžius didesnis nei 60 metų (analizuojamo objekto artimiausioje gretimybėje, 1 km spinduliu, iš viso yra 45 padidintos rizikos žmonės, iš kurių 16 vaikų, 16 vyresnių nei 60 metų ir 13 statistiškai galinčių turėti sveikatos sutrikimų).

Svarbiausi veiklos, susijusios su planuojama ūkine veikla, visuomenės sveikatai įtaką darantys veiksniai: triukšmas, oro tarša, vandens ir dirvožemio tarša, sauga ir nelaimigų atsitikimų rizika, ekstremalių situacijų vertinimas, poveikis darbuotojams.

Teršalų poveikis sveikatai priklauso nuo teršalo koncentracijos, poveikio trukmės, individualaus jautrumo. Didžiausią poveikį PŪV turės tarša kietosiomis dalelėmis, tačiau teršalų koncentracijų aplinkos ore leistinos vertės nebus viršijamos. Vertinant RV dalimis, kietųjų dalelių koncentracijos aplinkos ore paros vidurkis gali pasiekti 0,38 RV, metų - 0,28 RV. PŪV poveikis kitų teršalų koncentracijai ore (LOJ, CO, NO₂, SO₂) bus neženklus. Dominuojanti išliks foninė tarša.

Be foninių triukšmo šaltinių buvo įvertinta akustinė situacija tik dienos ir Ldvn, kadangi kitu paros metu jokie triukšmo šaltiniai nedirbs. Vertinime buvo analizuojama pati blogiausias akustinė situacija, kuomet visi triukšmo šaltiniai, kurie leidžiami pagal darbų saugos reikalavimus dirba vienu metu, visą darbo dieną. Didžiausias nustatytas triukšmo lygis be foninės koncentracijos šalia

gyvenamosios aplinkos siekė 39,9 dB(A), o triukšmo lygis su fonu gyvenamojoje aplinkoje siekė 41,7 dB(A) bei L(dvn) 42,6 dB(A). Įvertinus akustinę situaciją (su foniniais triukšmo šaltiniais ir be jų) ir ją lyginant su griežtesnėmis HN 33:2011 ribinėmis vertėmis skirtomis pramoniniam triukšmui, triukšmo lygių viršijimai ties artimiausiomis gyvenamosiomis aplinkomis ir pastatų fasadais nebuvo nustatyti.

Karjere vykdoma veikla neturės jokios tiesioginės įtakos aplinkinių vandens telkinių, upių ir artimiausių sodybų šulinių vandens kokybei. PŪV neturės tiesioginio neigiamo poveikio žmonių sveikatai dėl vandens taršos.

Naudingųjų iškasenų gavyba atviru būdu turi neišvengiamą poveikį žemės paviršiui, tačiau tinkamai eksploatuojant karjerą tiesioginis neigiamas poveikis žmonių sveikatai dėl dirvožemio taršos nenumatomas.

Žvyro ir smėlio gavybos metu dirbant griežtai pagal naudojimo projektą, nepažeidžiant darbų bei eismo saugos normų ir reikalavimų, ekstremalios avarinės situacijos, kurios keltų pavojų gamtinei aplinkai, PŪV vietoje dirbančiųjų ar aplinkinių gyventojų sveikatai ar nuosavybei, negali įvykti.

Laikantis darbų saugos taisyklių, tinkamai instruktuojant darbuotojus bei juos aprūpinant visomis apsaugos priemonėmis, dirbant tik su tvarkingais įrenginiais ir įrankiais nelaimingų atsitikimų tikimybė darbe yra minimali.

Veiklos įtakojami rizikos veiksniai

Keliamo triukšmo girdimumas, tarša - veiksnys tikėtinas, tačiau atlikus triukšmo modeliavimą nustatyta, kad artimiausioje gretimybėje gyvenantiems gyventojams, triukšmo atžvilgiu, yra užtikrinamos tinkamos gyvenimo sąlygos. Analizuojamo karjero eksploatacija neturės reikšmingo neigiamo poveikio darbuotojų ir gyventojų psichologinei sveikatai.

Konfliktas su kito pobūdžio vykdoma veikla

Planuojama veikla gali kelti nepatogumų ar mažinti kitos veiklos apimtį, pvz. kaimo turizmas. Netoli analizuojamo objekto yra įsikūrusi kaimo turizmo sodyba, ji nutolusi didesniu nei 500 metrų atstumu. Įvertinus bendrą situaciją, neigiamas psichologinis poveikis nenumatomas. Į visuomenės susitikimą neatvyko nei vienas visuomenės atstovas, kas parodo, kad gyventojai nėra neigiamai nusiteikę prieš karjero eksploataciją. Tą patvirtino ir Gražiškių seniūnijos seniūnė. Psichologinio neigiamo poveikio, kylančio dėl kitų, sunkiai nustatomų veiksnių, kurie dažniausiai yra asmeninio, subjektyvaus pobūdžio, tikimybė išlieka.

Gavybos pasėkoje atsirandančios dirbtinės neigiamos reljefo formos rekultivacijos metu gali būti suformuotos taip, kad daugiau ar mažiau atitiktų gretimybėse esančių natūralių formų pavidalus (dydžius, formas, šlaitus), todėl numatoma, kad saugomam šalies vizualinio estetinio potencialo arealui – Vištyčio-Kalvarijos kalvynui, kuriam būdingas stipriai kalvotas bei gilių slėnių kraštovaizdis, neigiamas poveikis bus vidutinis ir lokalus.

Informacija apie rizikos vertinimą

Planuojama ūkinė veikla nėra toks objektas, kuris savo esme, pobūdžiu būtų katastrofų ar ekstremalių situacijų židiniu. Graužinių smėlio ir žvyro karjeras eksploatuojamas nuo 1993 m. Per visą karjero gyvavimo laikotarpį veikla telkinyje nuosekliai vykdoma jau 25 metus objekte turima techninė bazė, sukaupta žaliavos gavybos ir perdirbimo patirtis bei darbų organizavimo tvarka ir disciplina garantuoja sėkmingą darbų vyksmą viso gavybos sezono metu.

6. Priemonių, numatytų neigiamam poveikiui aplinkai išvengti, sumažinti, kompensuoti ar jo pasekmėms likviduoti, aprašymas

6.1. Avarinio išsiliejimo metu į aplinką patekę teršalai turi būti operatyviai iškasami pašalinant užterštą smėlio ir/ar žvyro zoną ir užkertant kelią tolimesniam teršalų išsiplovimui. Surinktas užterštas smėlis ir/ar žvyras turi būti sandėliuojamas specialiuose konteneriuose ir vėliau perduodamas pavojingų atliekų tvarkytojams.

6.2. Teritorijoje transportas turi judėti numatytomis ir iš anksto pažymėtomis teritorijomis, siekiant kuo labiau sumažinti suslėgimą žemės paviršiuje.

6.3. Rekultivacija turi būti vykdoma pagal Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos ministerijos 1996 m. lapkričio 15 d. įsakymo Nr. 166 „Dėl pažeistų žemių, iškasus naudingąsias iškasenas rekultivavimo metodikos patvirtinimo“ (Žin., 1996, Nr. 115-2680) reikalavimus. Rekultivacijos darbai turi būti pradėti vykdyti nuo kaimyninių sklypų pusės.

6.4. Planuojant naujus paviršius turi būti užtikrinamas žemėjimas pietvakarių – pietų kryptimi, atkartojant didžiojo kalvų masyvo bendrųjų nuolydžių kryptis ir nepaliekant teritorijos dubenio pavidalu

(pernelyg stačiais šlaitais, lyginant su aplinka). Išlyginto karjero šlaitų polinkis neturi viršyti 15 laipsnių, tik sklypo rytinėje dalyje, kur numatoma palikti neapželdintą plotą, siekiant sukurti smėlinių auslindų populiacijai tinkamą buveinę – 25 laipsnių.

6.5. Vykdamas PŪV bus užtikrinama vietinės reikšmės gamtinio karkaso elemento – Prūdų upelio slėnio migracinio koridoriaus apsauga. Ekologinis poveikis kraštovaizdžiui bus kontroliuojamas ir neperžengs kritinių ribų, neskatinis aplinkinių sklypų pokyčių (erozijos, hidrologinio režimo pokyčių), jei bus išsaugota natūrali stataus šlaito, kur auga priešerozinis miškas, briauna ir pats šlaitas (neužpilama gruntu, nelėkštinama, nešalinami medžiai nei krūmai), o išekspluatuotos dubumos paviršius bus aukščiau nei Prūdų upelio vandens paviršiaus altitudė. Didžiausias išžvalgytų išteklių gylis yra 223,7 m altitudėje, o Prūdų upelio altitudė siekia 212 m altitudę, todėl joks neigiamas poveikis Prūdų upelio hidrologiniam režimui nėra prognozuojamas.

6.6. Siekiant pagerinti ekologinę situaciją, turi būti siekiama gavybą ir rekultivaciją vykdyti etapais: išekspluatuotus tam tikrą plotą, jį pradėti rekultivuoti.

6.7. Karjero eksploatacijos metu turėtų būti atliekamas smėlinių auslindų (*Labidura riparia*) monitoringas. Monitoringo atlikimas yra svarbiausias akcentas prieš taikant kitas žemiau paminėtas apsaugos priemones. Monitoringas padėtų identifikuoti saugomos rūšies esamą būklę ir numatyti tinkamas apsaugos priemones. Rūšies radavietės turėtų būti nustatytos vasaros metu pagal vabzdžių veiklos požymius, arba gyvus individus ir aiškiai pažymimos karjero plane. Rekomenduojama pirmą monitoringo stebėjimą atlikti iškart prieš projekto įgyvendinimą ir metus po eksploatacijos pradžios, vėliau jį pakartoti bent kas 3-ejus metus.

6.8. Naujų smėlio ar žvyro kasimo zonų išplėtimas neturėtų vykti vasaros metu, kadangi tuo metu gali būti sunaikinamos smėlinių auslindų kiaušinių dėty. Naujų kasimo zonų išplėtimas turėtų vykti rudenį ir pavasarį. Veiklos vykdytojas privalo vengti kasybos darbų naujose kasybai numatytose zonose esant minusinei temperatūrai, nes tokiu atveju iškastų smėlinių auslindų individai būtų pasmerkti žūčiai.

6.9. Neužstumdyti gruntu ir neapželdinti teritorijų, kuriose monitoringo metu buvo aptiktos smėlinių auslindų radavietės.

6.10. Lėkštinant karjero rytinį šlaitą rekomenduojama išsaugoti jo esamą natūralią nelygią šlaito briauną. Tai leis smėlinei auslindai pasirinkti optimalią gyvenimo, dauginimosi ir žiemojimo vietą pasaulio kryptį atžvilgiu. Šlaito nulėkštinimo metu karjero rytinis šlaitas turėtų būti nustumdomas per vieną žemiausią šlaito vietą, kad būtų išsaugoma kuo panašesnė šlaito struktūra į esamą.

6.11. Atliekant karjero rekultivaciją, numatytus rekultivuoti karjero plotus rekomenduojama apželdinti sumedėjusia augmenija, kurios rūšinė įvairovė būtų kuo artimesnė aplinkinėms teritorijoms, vengiant greitai savaime plintančių medžių rūšių tokių kaip drebulė (*Populus tremula*), karpotasis beržas (*Betula pendula*) ir gluosnių (*Salix*) augalų šeimos atstovų. Sodinamų medžių rūšinę įvairovę turėtų sudaryti: paprastasis klevas (*Acer platanoides*), paprastoji pušis (*Pinus sylvestris*), paprastoji eglė (*Picea abies*), mažalapė liepa (*Tilia cordata*) ir/ar paprastasis ąžuolas (*Quercus robur*).

6.12. Siekiant sumažinti poveikį darbuotojų sveikatai būtinas aprūpinimas asmeninėmis apsaugos priemonėmis ir periodinis sveikatos patikrinimas.

6¹. Planuojamos ūkinės veiklos poveikio Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumas

PŪV nesusijusi su Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijomis bei artima jų aplinka, kadangi Europinės svarbos saugomos teritorijos nuo planuojamos ūkinės veiklos teritorijos, nutolę didesniu kaip 570 m atstumu šiaurės vakarų kryptimi. Dėl šių priežasčių poveikio Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms PŪV neturės.

7. Pateiktos poveikio aplinkai vertinimo subjekto išvados

7.1. Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos Marijampolės departamentas PAV programai pritarė 2017-12-06 raštu Nr. 2.4-1947(16.8.3. 4.22).

Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos Marijampolės departamentas ūkinės veiklos galimybės pritarė 2018-04-13 raštu Nr. (4-22 14.3.3 E)2-15545.

7.2. Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Marijampolės teritorinis padalinys PAV programai pritarė 2017-11-20 raštu Nr. (9.38:M)ZM.528.

Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Marijampolės teritorinis padalinys ataskaitai pritarė raštu 2018-03-15 Nr. (9.38-M)ZM.231 ir pakartotinai (dėl AAA pastabų) pritarė veiklai bei ataskaitai raštu 2018-05-09 Nr. (9.38:M)2M-345.

7.3. Vilkaviškio rajono savivaldybės administracija PAV programai pritarė 2017-12-01 raštu Nr. (15)(2.14.)SD-2721.

Vilkaviškio rajono savivaldybės administracija ataskaitai pritarė raštu 2018-03-21 Nr. (15)(2.14.)SD-814 ir pakartotinai (dėl Aplinkos apsaugos agentūros pastabų išvadai) pritarė veiklai bei ataskaitai raštu 2018-05-11 Nr. (15)(2.14.)SD-1271

7.4. Marijampolės apskrities priešgaisrinė gelbėjimo valdyba 2017-11-17 raštu Nr. V1-2-68 PAV programai pritarė, ataskaitos nagrinėti nepageidavo.

7.5. VSTT PAV programą peržiūrėjo bei pateikė pasiūlymus 2017-12-07 rašte Nr. (4)-V3-1751(7.20) ir pažymėjo, kad VSTT nėra PAV subjektas. Atsakinga institucija - Aplinkos apsaugos agentūra 2017-12-22 raštu Nr. (28.1)-A4-13232 pakvietė VSTT dalyvauti poveikio aplinkai vertinimo procese kaip poveikio aplinkai vertinimo subjektą. VSTT 2018-01-09 raštu Nr. (4)-V3-49(7.21) atsakė, kad išnagrinėjo PAV programą ir dalyvaus PAV procese subjektų teisėmis, bei pažymi, kad dėl programos jau pasisakė 2017-12-07 rašte Nr. (4)-V3-1751 (7.20). Atliekant vertinimą bus detalčiai atsižvelgta į pastarajame rašte Nr. (4)-V3-1751 (7.20) pateiktus pastebėjimus.

VSTT ataskaitai pritarė raštu 2018-04-12 Nr. (4)-V3-513(7.21) ir neprieštaruoja, kad planuojama ūkinė veikla būtų vykdoma laikantis PAV ataskaitoje ir šio sprendimo 6 punkte numatytų poveikio aplinkai mažinimo priemonių.

7.6. Aplinkos apsaugos agentūra 2018-01-18 PAV programai pritarė raštu Nr. (28.1)-A4-552.

8. Visuomenės informavimas ir dalyvavimas

Visuomenė apie parengtą PAV programą buvo informuota:

1. Vilkaviškio krašto laikraštyje „Santaka“ 2017-11-18;
2. Vilkaviškio rajono savivaldybės skelbimų lentoje 2017-11-20;
3. Vilkaviškio raj. sav. Gražiškių seniūnijos skelbimų lentoje 2017-11-17;
4. Dokumento rengėjo UAB „Infraplanas“ internetiniame puslapyje 2017-11-16;
5. Atsakingosios institucijos – Aplinkos apsaugos agentūros internetiniame puslapyje gamta.lt nuorodoje „Poveikio aplinkai vertinimas (PAV)“ - 2017-11-20.

Visuomenė apie parengtą PAV ataskaitą buvo informuota:

1. Vilkaviškio krašto laikraštyje „Santaka“ 2018-02-02;
2. Vilkaviškio rajono savivaldybės skelbimų lentoje 2018-02-02;
3. Vilkaviškio raj. sav. Gražiškių seniūnijos skelbimų lentoje 2018-02-05;
4. Dokumento rengėjo UAB „Infraplanas“ internetiniame puslapyje 2018-02-02;

Viešas visuomenės susirinkimas dėl PAV ataskaitos įvyko 2018-03-06, 17.00 val., Gražiškių seniūnijos salėje, Sūduvos g. 23, Gražiškių mstl. Iki viešo susirinkimo pradžios ir PAV proceso metu jokių pasiūlymų dėl PAV ataskaitos nebuvo gauta.

Aplinkos apsaugos agentūra savo tinklalapyje www.gamta.lt visuomenei apie gautą PAV ataskaitą paskelbė 2017-04-23. Per nustatytą terminą pasiūlymų dėl PAV ataskaitos iš suinteresuotos visuomenės negauta. Iki sprendimo priėmimo PAV proceso dalyviai informacijos dėl galimų pažeidimų nustatant, apibūdinant ir įvertinant galimą PŪV poveikį aplinkai ar vykdant PAV procedūras nepateikė.

9. Tarpvalstybinės konsultacijos – Dėl analizuojamo objekto tolimesnės eksploatacijos neigiamas tarpvalstybinis poveikis neprognozuojamas.

10. Sprendime nustatytos sąlygos.

10.1. Turi būti vykdomas saugomos rūšies smėlinės auslindos (*Labidura riparia Pall*) monitoringas pagal su atsakinga institucija suderintą monitoringo programą. Monitoringo ataskaitą pateikiant ne rečiau kaip kartą per metus.

10.2. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymo 23 straipsnio 2 dalies 4 punktu, saugomos rūšies smėlinės auslindos (*Labidura riparia Pall*) monitoringo metu surinkti duomenys turi būti pateikti į saugomų rūšių informacinę sistemą (SRIS)

saugomų rūšių informacinės sistemos duomenų teikimo ir tvarkymo tvarkos apraše, patvirtintame Aplinkos ministro 2013 m. gruodžio 11 d. įsakymu Nr. D1-921, nustatyta tvarka.

10.3. Karjero rekultivavimo projektas turi būti parengtas atsižvelgiant į PAV ataskaitoje pateiktas rekomendacijas bei smėlinės auslindos (*Labidura riparia Pall*) monitoringo duomenis ir suderintas su VSTT.

10.4. Veiklos metu paaiškėjus, kad sunaikinamos smėlinės auslindos (*Labidura riparia Pall*), kasybos ir (ar) rekultivavimo darbų eiga turi būti nedelsiant koreguojama, taikant papildomas priemones saugomos rūšies individų žūčiai išvengti.

10.5. PŪV užsakovas ar PAV dokumentų rengėjas, gavęs atsakingos institucijos sprendimą dėl PŪV leistinumo pasirinktoje vietoje, per 10 darbo dienų turi apie tai pranešti visuomenei Visuomenės informavimo ir dalyvavimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procese tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. D1-370 „Dėl Visuomenės informavimo ir dalyvavimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procese tvarkos aprašo patvirtinimo“, nustatyta tvarka ir raštu informuoti Aplinkos apsaugos agentūrą apie atliktą visuomenės supažindinimą.

10.6. PŪV užsakovas privalo savo lėšomis įgyvendinti PAV ataskaitoje ir šio sprendimo 6 punkte numatytas priemones neigiamam poveikiui aplinkai išvengti, sumažinti, kompensuoti ar jo pasekmėms likviduoti.

10.7. Vykdomos veiklos metu paaiškėjus, kad daromas didesnis poveikis aplinkai už PAV ataskaitoje pateiktus arba teisės aktuose nustatytus rodiklius, veiklos vykdytojas privalės nedelsiant taikyti papildomas poveikį aplinkai mažinančias priemones arba mažinti veiklos apimtį/nutraukti veiklą.

10.8. Planuojant naujus paviršius turi būti užtikrinamas palaipsnis žemėjimas pietvakarių – pietų kryptimi, atkartojant didžiojo kalvų masyvo bendrųjų nuolydžių kryptis ir nepaliekant teritorijos dubenio pavidalu (pernelyg stačiais šlaitais, lyginant su aplinka). Išlyginto karjero šlaitų polinkis neturi viršyti 15°, tik sklypo rytinėje dalyje, kur numatoma palikti neapželdintą plotą, siekiant sukurti smėlinių auslindų populiacijai tinkamą buveinę – 25°.

11. Pagrindiniai motyvai, kuriais buvo remtasi priimant sprendimą.

11.1. PŪV sklypas nepatenka ir nesiriboja su europinio tinklo „Natura 2000“ bei kitomis saugomomis teritorijomis. VSTT pritarė veiklai, jei bus laikomasi šio Sprendimo 10 punkte nustatytų sąlygų ir įgyvendinamos poveikio mažinimo priemonės.

11.2. Didžiausią poveikį PŪV turės tarša kietosiomis dalelėmis, tačiau teršalų koncentracijų aplinkos ore leistinos vertės nebus viršijamos. Vertinant RV dalimis, kietųjų dalelių koncentracijos aplinkos ore paros vidurkis gali pasiekti 0,38 RV, metų - 0,28 RV. PŪV poveikis kitų teršalų (LOJ, CO, NO₂, SO₂) koncentracijai aplinkos ore bus neženklus.

11.3. Pagal ataskaitoje pateiktą informaciją, didžiausias nustatytas triukšmo lygis be foninės koncentracijos šalia gyvenamosios aplinkos siekė 39,9 dB(A), o triukšmo lygis su fonu gyvenamoje aplinkoje siekė 41,7 dB(A) bei L(dvn) 42,6 dB(A). Įvertinus akustinę situaciją (su foniniais triukšmo šaltiniais ir be jų) ir ją lyginant su griežtesnėmis HN 33:2011 ribinėmis vertėmis skirtomis pramoniniam triukšmui, triukšmo lygių viršijimai ties artimiausiomis gyvenamosiomis aplinkomis ir pastatų fasadais nebuvo nustatyti.

11.4. Planuojama veikla nebus vykdoma pakrančių apsaugos juostoje ir vandens telkinių apsaugos zonoje (nuo plečiamų karjerų nėra nustatomos vandens telkinių apsaugos zonos ir juostos, kuriose būtų ribojama naudingųjų iškasenų gavyba).

11.5. Atsižvelgiant į tai, kad hidrauliniai ryšiai tarp karjero ir aplinkinių atvirų vandens telkinių nenustatyti dėl esamų specifinių dirvodarinio grunto savybių (dirvodarinė uoliena sudaryta iš moreninio priemolio – kuris yra mažai laidus vandeniui), kasybos darbai paviršinių ir gruntinių vandenių hidrologiniam, hidrogeologiniam režimui įtakos neturės.

11.6. Ekologinis poveikis kraštovaizdžiui bus kontroliuojamas ir neperžengs kritinių ribų, neskatinis aplinkinių sklypų pokyčių (erozijos, hidrologinio režimo pokyčių), bus išsaugota natūrali stataus pietvakarinio šlaito, kur auga priešerozinis miškas, briauna ir pats šlaitas (neužpilama gruntu, nelėkstinama, nešalinami medžiai nei krūmai), o išekspluototos dubumos paviršius bus aukščiau nei Prūdų upelio vandens paviršiaus altitudė. Taip vykdant PŪV bus užtikrinama vietinės gamtinio karkaso elemento – Prūdų upelio slėnio migracinio koridoriaus apsauga. Didžiausias

išžvalgytų išteklių gylis yra 223,7 m altitudėje, o Prūdų upelio altitudė siekia 212 m altitudę, todėl joks neigiamas poveikis Prūdų upelio hidrologiniam režimui nėra prognozuojamas.

11.7. Pagal PAV ataskaitoje pateiktą informaciją, vizualinis PŪV poveikis vertintinas kaip vidutinis, kadangi PŪV teritorija nėra saugoma teritorija, ji nebus matoma nuo valstybinės reikšmės kelių, saugomų gamtos ar kultūros teritorijų, aukščiausių Vilkaviškio rajono vietų, reikšmingų kitų apžvalgos taškų, čia mažas gyventojų ir lankytojų skaičius.

12. Sprendimo pobūdis (planuojama ūkinė veikla leistina/neleistina).

Atsižvelgiant į išdėstytus motyvus ir vadovaujantis Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 11 straipsnio 1 dalies 2 punktu, priimamas sprendimas: planuojama ūkinė veikla – Vilkaviškio rajono Graužinių smėlio ir žvyro telkinio išteklių naudojimas - leistina pagal PAV ataskaitoje pateiktą I alternatyvą:

Jūs turite teisę apskusti šį sprendimą Vilniaus apygardos administraciniam teismui (Žygimantų g. 2, 01102, Vilnius) per vieną mėnesį nuo šio sprendimo įteikimo Jums dienos.

Direktoriaus pavaduotojas
atliekantis direktoriaus funkcijas

Vytautas Krušinskas

Sprendimo dėl Vilkaviškio rajono Grauzinių smėlio ir žvyro telkinio išteklių naudojimo galimybių 2017-06-19, Nr. (30.1)-A4-5803

Adresatų sąrašas

Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie
Sveikatos apsaugos ministerijos Marijampolės departamentas
El. p. marijampole@nvsc.lt

Kultūros paveldo departamento prie Kultūros
ministerijos Marijampolės teritorinis padalinys
El. p. marijampole@heritage.lt

Vilkaviškio rajono savivaldybės administracija
El. p. savivaldybe@vilkaviskis.lt

Marijampolės apskrities priešgaisrinė gelbėjimo valdyba
El. p. marijampole.pgv@vpgt.lt

Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos
El. p. vstt@vstt.lt

VĮ „Kelių priežiūra“ Marijampolės padalinys
El. p. marijampole@keliuprieziura.lt

Žiniai

LR AM Marijampolės regiono aplinkos apsaugos departamentui